

Johannes Hendricus (Jo) van Veenendaal wordt geboren op 18 mei 1920 in Utrecht. Zijn ouders waren timmerman Johannes Hendrikus van Veenendaal (1892-1967) en Elizabeth van Boom (1897-1977). Ze trouwden in mei 1920 in Utrecht en kregen samen acht kinderen. De broers Jo, Theo en Kees gingen na de lagere school naar de Ambachtsschool. Theo en Kees werden timmerman, maar Jo had meer interesse in techniek en werd elektricien.

Jo is samen met zijn broers Theo en Kees actief bij Scouting. Ze waren lid van de katholieke Tarcisiusgroep in Utrecht. De groep is opgericht in 1928 en was verbonden aan de katholieke Aloysiuskerk. In 1974 gaat de groep verder als Scouting Utrecht Oost. Waarschijnlijk kende hij (via via?) Willem Froger, de groepsleider van de Charles de Foucauldgroep in Utrecht.

Willem Froger werd later kapelaan in Heerle, Brabant en bleef actief binnen de Katholieke Verkenneren. Hij besloot in de oorlog om een vakantieboerderij voor stadskinderen te starten, zijn oog viel op boerderij Nieuw Moerbeek. De bedoeling was dat kinderen uit de grote steden, die honger leden, hier twee week konden aansterken.

Hij stelde Toon van Oers in april 1942 aan als beheerder. Oers kreeg al snel versterking door assistenten die Froger in eerste instantie vond binnen de Katholieke verkenneren. Jan van der Pluijm kwam in het najaar 1942 in Moerbeek en werd als landbouwkundig ingenieur 'essentieel voor de voedselvoorziening'. Froger regelde de papieren. Van der Pluijm was een van de eerste die zo aan de Arbeitseinsatz ontkwam. Toen de broers van Veenendaal achttien werden, wilden ze niet voor de Arbeitsinzet naar Duitsland gestuurd worden en doken ze onder op de boerderij bij kapelaan Froger, net als Jan van Nassau, een scout uit Roosendaal.

Jo assisteerde hier de kapelaan die leiding gaf aan 20 jongens uit de grote steden, die daar kwamen om aan te sterken. Jo bleek een geboren leider te zijn. De eerste jaren waren het vooral verkenneren die met verzonden functies als landarbeider of boer aan het werken in de Duitse munitie en wapenindustrie wisten te ontkomen. Naar schatting 1500 kinderen wisten daarnaast in Nieuw Moerbeek op krachten te komen. Froger en zijn vaste Moerbeek groep van 10 tot 15 man was niet alleen actief op de boerderij. Ze zorgden voor schuilgelegenheid in het dorp, legden een illegale telefoonnet aan en zorgden en direct na de bevrijding voor dat er weer stroom kwam in het dorp. Froger hield zich daarnaast bezig met spionage voor de geallieerden. Met de telefoonlijn stond hij in verbinding met mensen achter de frontlinie. Jo van Veenendaal had daar naar alle waarschijnlijkheid voor gezorgd. Hiermee gaven ze o.a. de coördinaten door aan de geallieerden van het hoofdkwartier van de Duitsers in

Heerle. Na een beschieting daarvan, waren de Duitsers gevlucht. In het hoofdkwartier vond men toen een kaart met daarop alle posities van de Duitse troepen in Brabant. Theo van Veenendaal heeft die kaart om zijn lijf gebonden en, gekleed in een boerenoveral, naar het verzet in Breda gebracht. Die heeft de kaart vervolgens aan Generaal Demsey gegeven.

Na de bevrijding van Heerle op 29 oktober 1944 melden Jo en Theo zich als vrijwilligers bij de Prinses Irene Brigade en worden vanaf april 1945 ingezet bij het vormen van een bruggenhoofd over de Maas bij Hedel. Kees ging bij het Rode Kruis. "Als we alle drie sneuvelen, overleeft moeder 't niet," was het commentaar van Jo.

Op 26 april bevinden de broers zich samen met een Engelse militair in een schuttersput als ze onder vuur worden genomen. Theo en de Engelsman raken gewond, waarna Jo met witte vlag in de hand tevoorschijn komt om hulp te halen. Op de weg terug wordt hij door twee Duitsers neergeschoten. Theo weet nog net een handgranaat naar de Duitse militairen te gooien, zodat het gewonde drietal het hospitaal kan bereiken. Daar bezwijkt Jo de volgende dag aan zijn verwondingen. Hij ligt begraven op Militair Ereveld Grebbeberg. Jo is 24 jaar oud geworden.

Vlak na de oorlog maken de katholieke scouts in Utrecht een herdenkingsplaat met daarop de namen van de omgekomen voortrekkers van Katholieke groepen; Antoon Bartmann (1925), Loe Berghout (1926), Guus Born (1920), Hans Freericks (1925), Rudi Kieft (1920), Piet Kousbroek (1924), Jan Meurs (1918), Jan Schmeink (1922), Dick van Toor (1918), Jo van Veenendaal (1920) en Joop Wilderbeek (1926). De plaat heeft een tijd gelegen op de zolder van het oude districtskantoor van de Katholieke Verkenner in Utrecht en ligt nu in het museum van regio Drie Rivieren-Utrecht.

Meer informatie

[Johannes Hendricus van Veenendaal \(oorlogsgravenstichting.nl\)](https://www.oorlogsgravenstichting.nl)

[Johannes Hendrikus van Veenendaal | Erelijst van Gevallenen 1940-1945](#)

[Zolang we ze blijven herdenken, blijven ze leven... - De Krant Wouw \(dwd-media.nl\)](#)

[Veenendaal, J.H.van - Prinses Irene Brigade](#)

[Jo van Veenendaal, Utrecht 1920 | In Memoriam | Brabantse Gesneuvelden 1940 - 2020](#)

[Johannes Van Veenendaal \(1920 - 1945\) - Genealogy \(geni.com\)](#)

[de Stem | 3 mei 1986 | pagina 31 - Krantenbank Zeeland Scouting St. Tarcisiusgroep – Scouting Utrecht Museum \(beeldbank.site\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.